

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA UOKIK W GDAŃSKU**

RGD.61-36/08/IW

Gdańsk, 10 września 2008 r.

DECYZJA NR RGD. 31/2008

I. Na podstawie art. 28 ust. 1 i 2 w związku z art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331, ze zm.), stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. z 2007 r., Nr 134, poz. 939), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wszczętego z urzędu przeciwko przedsiębiorcy: Pani Stefanii Myca prowadzącej Przedszkole Niepubliczne „Krasnal” z siedzibą w Szczecinie

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

po uprawdopodobnieniu stosowania przez tego przedsiębiorcę **praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów** o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającej na stosowaniu następujących postanowień wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.):

1. § 3 ust. 2 wzorca *Umowy świadczenia usług w zakresie wychowania przedszkolnego* o treści: „Załącznik nr 1 jest integralną częścią umowy i stanowi podstawę naliczenia opłat za opiekę nad dzieckiem, zmiana cen i stawek zawartych w załączniku nr 1 nie wymaga zmiany umowy.” oraz
2. § 24 ust. 5 Statutu Przedszkola Niepublicznego przy ul. Dunikowskiego 3, 70 – 123 Szczecin o treści: „Skreślenie z listy następuje w przypadku zaległości w opłatach przekraczających jeden mi- c.”

i przyjęciu zobowiązania ww. przedsiębiorcy do podjęcia działań zmierzających do zaniechania naruszenia zbiorowych interesów konsumentów poprzez usunięcie wskazanych uchybień w treści kwestionowanych postanowień umownych, nakłada się na przedsiębiorcę: Panią Stefanię Myca prowadzącą Przedszkole Niepubliczne „Krasnal” w Szczecinie obowiązek wykonania tego zobowiązania w terminie dwóch tygodni od uprawomocnienia się niniejszej decyzji poprzez:

- a) wprowadzenie zmian we wzorcu *Umowy świadczenia usług w zakresie wychowania przedszkolnego* oraz Statucie Przedszkola Niepublicznego przy ul. Dunikowskiego 3, 70 – 123 Szczecin zgodnie z przyjętymi zobowiązaniami oraz

**80-824 GDAŃSK, UL. PODWALE PRZEDMIEJSKIE 30
TEL./FAX (058) 346-29-32, 346-29-33, 301-51-75**

E-MAIL: GDANSK@UOKIK.GOV.PL

- b) wycofanie z istniejących w obrocie prawnym umów i Statutu postanowień kwestionowanych przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów poprzez podjęcie działań zmierzających do aneksowania tych umów oraz zmiany Statutu,

II. Na podstawie art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 134 poz. 939) - w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - nakłada się na przedsiębiorcę: Panią Stefanię Myca prowadzącą Przedszkole Niepubliczne „Krasnal” w Szczecinie, obowiązek złożenia sprawozdania o realizacji przyjętego zobowiązania oraz doręczenia dowodów na okoliczność poinformowania rodziców lub prawnych opiekunów dzieci uczęszczających do Przedszkola Niepublicznego „Krasnal” w Szczecinie o wynikających z przyjętego zobowiązania zmianach w obowiązujących umowach i Statucie w terminie miesiąca od uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

UZASADNIENIE

W I kwartale 2008 r. przeprowadzono postępowanie wyjaśniające mające na celu kontrolę wzorców umów stosowanych w obrocie konsumenckim przez przedszkola niepubliczne, działające na terenie województwa pomorskiego i zachodniopomorskiego, pod kątem zgodności postanowień zawartych w tych wzorcach z przepisami Kodeksu cywilnego, z uwzględnieniem klauzul wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone.

W ramach postępowania wyjaśniającego dokonano m.in. analizy wzorca umowy o nazwie: *Umowy świadczenia usług w zakresie wychowania przedszkolnego* oraz Statutu Przedszkola Niepublicznego przy ul. Dunikowskiego 3, 70 – 123 Szczecin. Kontrola ww. dokumentów wykazała, że zawarto w nich postanowienia, które mogą naruszać zbiorowe interesy konsumentów, w związku ze stosowaniem postanowień umownych uznanych przez Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zwany dalej „SOKiK”, za niedozwolone i wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, zwanego dalej „Rejestrem”.

Mając na uwadze zgromadzony materiał dowodowy, postanowieniem nr 200 z dnia 22 kwietnia 2008 r., zmienionym następnie postanowieniami nr 294 z dnia 19 czerwca 2008 r. i nr 360 z dnia 23 lipca 2008 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zwany dalej „Prezesem Urzędu” lub „Prezesem UOKiK”, wszczął z urzędu postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w związku z podejrzeniem stosowania przez przedsiębiorcę: Panią Stefanię Myca prowadzącą Przedszkole Niepubliczne „Krasnal” z siedzibą w Szczecinie, zwanego dalej „Przedsiębiorcą” lub „Przedszkolem”, praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, określonych w art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331, ze zm.), zwanej dalej: „ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów”, polegających na stosowaniu:

1. we wzorcu *Umowy świadczenia usług w zakresie wychowania przedszkolnego* postanowień § 3 ust. 2 o treści: „Załącznik nr 1 jest integralną częścią umowy i stanowi podstawę naliczenia opłat za opiekę nad dzieckiem, zmiana cen i stawek za wartych w załączniku nr 1 nie wymaga zmiany umowy.”;
2. w Statucie Przedszkola Niepublicznego przy ul. Dunikowskiego 3, 70 – 123 Szczecin postanowień § 24 ust. 5 o treści: „Skreślenie z listy następuje w przypadku zaległości w opłatach przekraczających jeden mi- c.”

Przedsiębiorca - w odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania, uzupełnionej pismem z dnia 7 lipca 2008 r. - przedłożył nowo opracowany wzorec *Umowy świadczenia usług w zakresie wychowania przedszkolnego Nr.....* oraz projekt Statutu Niepublicznego Przedszkola „Krasnal” w Szczecinie, informując że nowy wzór Umowy i Statut będą obowiązywały od 1 września 2008 r.

Prezes Urzędu ustalił, co następuje:

System oświaty w Polsce obejmuje – zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz.U. z 2004 r., Nr 256, poz. 2572 ze zm) – przedszkola, które mogą być zarówno placówkami publicznymi, jak i niepublicznymi (art. 5 ust. 1 ww. ustawy). Z kolei, jak głosi preambuła do wymienionej ustawy o systemie oświaty, „oświata w Rzeczypospolitej Polskiej stanowi wspólne dobro całego społeczeństwa”. Świadczenie przez przedszkola edukacji w ramach systemu oświaty jest zatem usługą o charakterze użyteczności publicznej, co potwierdza również wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 5 lutego 2003 r., sygn. akt XVII Ama 36/02, w uzasadnieniu którego Sąd stwierdza m. in., iż przedmiotem działania szkoły niepublicznej są usługi o charakterze użyteczności publicznej, tj. edukacja. Status przedsiębiorcy w rozumieniu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów potwierdza również w odniesieniu do osób prawnych organizujących lub świadczących usługi o charakterze użyteczności publicznej wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2004 r., sygn. akt III SK 22/04.

Zgodnie z przepisem art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów ilekroć w ustawie jest mowa o przedsiębiorcy rozumie się przez to przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. z 2007 r., Nr 155, poz. 1095), a także osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną nie mającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.

Przedsiębiorca Stefania Myca prowadząca Przedszkole Niepubliczne „Krasnal” z siedzibą w Szczecinie, które zostało w dniu 1 stycznia 1999 r. wpisane do ewidencji działalności oświatowej Miasta Szczecina pod numerem WESiT –I- 4332/24/99, jako osoba fizyczna świadcząca usługi edukacyjne o charakterze użyteczności publicznej, jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 lit. a) ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Zasady działania Niepublicznego Przedszkola „Krasnal” w Szczecinie zostały określone w opracowanym przez Przedsiębiorcę Statucie Przedszkola, w którym zamieszczono

m.in. postanowienia regulujące wzajemne prawa i obowiązki: prowadzącego Przedszkole i jego pracowników, a także konsumentów korzystających z usług Przedszkola.

W ramach prowadzonej działalności Przedsiębiorca zawiera z konsumentami umowy określające zasady świadczenia usług wychowania przedszkolnego.

W niniejszym postępowaniu administracyjnym Prezes Urzędu zakwestionował postanowienia § 3 ust. 2 wzorca umowy o treści: „Załącznik nr 1 jest integralną częścią umowy i stanowi podstawę naliczenia opłat za opiekę nad dzieckiem, zmiana cen i stawek zawartych w załączniku nr 1 nie wymaga zmiany umowy” oraz § 24 ust. 5 Statutu o treści: „Skreślenie z listy następuje w przypadku zaległości w opłatach przekraczających jeden miesiąc” uznając je za tożsame z postanowieniami wpisanymi do rejestru niedozwolonych postanowień umownych.

W rejestrze postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone zamieszczone zostały postanowienia o następującej treści:

- Poz. 642. *„Wysokość opłat wymienionych w p. a, b, d ustala Rektor i podaje w formie zarządzenia do wiadomości, przed rozpoczęciem roku akademickiego”.* (wpis dokonany na podstawie wyroku SOKiK z dnia 5 października 2005 r. sygn. akt XVII Amc 20/05).
- Poz. 726. *„Nieusprawiedliwione zaleganie z uiszczeniem czesnego lub innych opłat spowoduje skreślenie z listy studentów.”* (wpis dokonany na podstawie wyroku SOKiK z dnia 27 lutego 2006r. sygn. akt XVII Amc 105/04).
- Poz. 756. *„Uczelnia zastrzega sobie prawo zmiany warunków niniejszej umowy, które nastąpi poprzez zarządzenie Kanclerza Wyższej Szkoły Edukacji Zdrowotnej w Łodzi, nie wymaga to wypowiedzenia warunków niniejszej umowy. Zarządzenie podane zostanie do wiadomości studentów przez ogłoszenie na tablicy informacyjnej oraz w dziekanacie.”* (wpis dokonany na podstawie wyroku SOKiK z dnia 21 kwietnia 2006r. sygn. akt XVII Amc 49/05).
- Poz. 848. *„Wysokość odpłatności ustala dyrektor placówki w oparciu o kalkulację kosztów bieżących. Odpłatność może ulec zmianie w ciągu roku szkolnego.”* (wpis dokonany na podstawie wyroku SOKiK z dnia 6 lipca 2006r. sygn. akt XVII Amc 60/05).

W toku postępowania Przedsiębiorca przedłożył – jako załącznik do pisma z dnia 7 lipca 2008 r.:

- ✓ nowy wzorzec Umowy, z którego usunięto postanowienia § 3 ust. 2, natomiast zasady aktualizacji wysokości opłat za świadczone usługi uregulowano w § 5 ust. 5 i ust. 6 wzorca Umowy w następujący sposób: *„Jeżeli umowa zawarta jest na okres dłuższy niż jeden rok przedszkolny, opłaty o których mowa w punkcie 1, 2, 3 i 4 podlegają aktualizacji z nowym rokiem szkolnym, w oparciu o wzrost kosztów prowadzenia przedszkola. Aktualizacja dokonywana będzie w czerwcu i obowiązuje od września.”* Ponadto zgodnie z § 10 ust. 1 i 2 wzorca *„Strony przewidują możliwość wcześniejszego rozwiązania umowy z zachowaniem miesięcznego okresu wypowiedzenia rozpoczynającego się z początkiem miesiąca.”* Przewiduje się również, zgodnie z § 11 wzorca, że *„Wszelkie zmiany niniejszej umowy wymagają formy pisemnej pod rygorem nieważności.”* Tak więc w sytuacji, gdy Przedsiębiorca dokona aktualizacji wysokości opłat w czerwcu z terminem ich obowiązywania od września i – stosując się do § 11 umowy - dokona pisemnego powiadomienia rodziców/ opie-

kunów prawnych o planowanej zmianie warunków umowy, będą oni mogli – w przypadku braku akceptacji zmienionych warunków umowy – rozwiązać ją w terminie przewidzianym w § 10 ust. 1 i 2.

✓ projekt nowego Statutu, z którego usunięto postanowienia § 24 ust. 5, regulując zasady skreślenia dziecka z listy wychowanków przepisami rozdziału VII § 26 o następującym brzmieniu:

1. *„Dziecko może być skreślone z listy wychowanków przez dyrektora przedszkola w przypadku gdy rodzice (prawni opiekunowie):*

1. (...)

2. *nie wywiązują się z obowiązku terminowego regulowania obowiązujących w placówce opłat – na zasadach zawartych w niniejszym statucie i zawartej umowie cywilno – prawnej, po uprzednim pisemnym wezwaniu do zapłaty zaległości*

3. (...)

2. *W przypadku podjęcia przez dyrektora decyzji o skreśleniu dziecka z listy wychowanków, nie obowiązuje termin wynikający z umowy cywilno-prawnej, o której mowa w § 25.1 niniejszego statutu.*

3. *Pisemną decyzję dyrektora o skreśleniu dziecka z listy wychowanków przedszkola przekazuje się rodzicom lub przesyła na adres podany przez rodziców, do wiadomości przedszkola.*

4. *Od decyzji dyrektora służy rodzicom/ prawnym opiekunom dziecka / odwołanie w ciągu 14 od daty otrzymania decyzji do organu prowadzącego przedszkole.”*

Tak więc, w nowym Statucie Przedszkola znalazły się zapisy, które przewidują, w przypadku nie wywiązania się przez konsumenta z obowiązku terminowego uiszczenia należnych Przedsiębiorcy opłat za świadczone usługi opieki przedszkolnej, możliwość skreślenia dziecka z listy wychowanków po uprzednim pisemnym wezwaniu do zapłaty zaległości.

Prezes Urzędu zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Stwierdzenie istnienia przedmiotowej praktyki wymaga spełnienia dwóch przesłanek: bezprawności działania i naruszenia zbiorowego interesu konsumentów. Powołany wyżej przepis ustawy zawiera w pkt 1-3 przykładowe wyliczenie praktyk zakazanych przez ustawodawcę. Katalog ten nawiązuje do stosowania klauzul wpisanych do rejestru niedozwolonych postanowień umownych, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, nieuczciwych praktyk rynkowych lub czynów nieuczciwej konkurencji oraz szeroko ujmowanego prawa konsumenta do informacji.

„Zbiorowe interesy konsumentów” to prawa nieograniczonej liczby konsumentów, nie stanowią przy tym sumy indywidualnych interesów dającej się określić, nawet licznej, grupy konsumentów.

Zgodnie z art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone.

Art. 479⁴³ Kodeksu postępowania cywilnego rozszerza prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. Wpis do rejestru niedozwolonych postanowień umownych oznacza zatem, że od tego momentu stosowanie takiej klauzuli jest zakazane we wszystkich wzorcach umownych.

W uchwale 7 sędziów z dnia 13 lipca 2006r. sygn. akt III SZP 3/2006, Sąd Najwyższy uznał, że praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 23a¹ *jest stosowanie identycznej klauzuli jak wpisana do rejestru niedozwolonych postanowień umownych przez innego przedsiębiorcę, który nie był stroną lub uczestnikiem postępowania zakończonego wpisaniem danej klauzuli do rejestru (...)*. Odwołując się do argumentów o charakterze celowościowym oraz kierując się potrzebą zapewnienia skuteczności tego przepisu, Sąd Najwyższy podkreślił, że *praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów obejmuje również przypadki wprowadzenia jedynie zmian kosmetycznych polegających na przestawieniu szyku wyrazów lub zastąpieniu jednych wyrazów innymi, jeżeli tylko wykładnia postanowienia pozwoli stwierdzić, że jego treść mieści się w hipotezie zakazanej klauzuli. Stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru, która wywołuje takie same skutki godzi przecież tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej co wpisana do rejestru.*

Nie jest więc konieczna dokładna, literalna zbieżność klauzuli wpisanej do rejestru i klauzuli z nią porównywanej. Niedozwolone będą również takie postanowienia umów, które mieszczą się w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru, której treść zostanie ustalona w oparciu o dokonaną jej wykładnię.

W prowadzonym postępowaniu administracyjnym Prezes Urzędu zakwestionował praktykę Przedsiębiorcy polegającą na stosowaniu w obrocie konsumenckim wzorca umowy i Statutu, w których zawarte zostały postanowienia o treści tożsamej z klauzulami wpisanymi do rejestru niedozwolonych postanowień umownych.

Po pierwsze, zakwestionowane zostało m.in. postanowienia § 3 ust. 2 wzorca Umowy regulujące zasady zmiany cen i stawek opłat za świadczone usługi opieki przedszkolnej, zgodnie z którym Przedsiębiorca nie traktuje zmiany Załącznika 1 w powyższym zakresie - będącego integralną częścią umowy i stanowiącego podstawę do naliczania opłat za opiekę nad dzieckiem - jako zmian wykonywanej umowy.

W ocenie Prezesa Urzędu postanowienie to jest tożsame z klauzulami niedozwolonymi wpisanymi w pozycjach m.in.: 642, 756 i 848 rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, na podstawie wyroków SOKiK odpowiednio z dnia 5 paździer-

¹ W obowiązującej obecnie ustawie z dnia 16.02.2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów, praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów uregulowana została w art. 24.

nika 2005 r. sygn. akt XVII Amc 20/05, z dnia 21 kwietnia 2006 r. sygn. akt XVII Amc 49/05 oraz z dnia 6 lipca 2006 r. sygn. akt XVII Amc 60/05.

W uzasadnieniu wyroku z dnia 5 października 2005 r. sygn. akt XVII Amc 20/05, SOKiK uznał, że postanowienie o treści: *„Wysokość opłat wymienionych w p. a, b, d ustala Rektor i podaje w formie zarządzenia do wiadomości, przed rozpoczęciem roku akademickiego”* nie gwarantuje konsumentowi (tu: *studentowi*) rzetelnej informacji o zmianie treści umowy zawartej z przedsiębiorcą (tu: *uczelnia*) w zakresie ewentualnej zmiany wysokości opłat, które konsument powinien ponosić. W opinii Sądu *„Umowa łącząca studenta i uczelnię ma charakter umowy ciągłej i podlega rygorom umów konsumenckich określonym w art. 384 i 384 1 kc. (...) Powyższe dotyczy również zmiany wzorca umowy w czasie trwania stosunku umownego o charakterze ciągłym, jeżeli druga strona nie wypowiedziała umowy w najbliższym terminie. Zapis powyższy jest niezgodny z w/w przepisami, a przyjęty w nim sposób powiadamiania studenta o wysokości opłat poprzez wydania zarządzenia Rektora nie stanowi gwarancji, że ta informacja z pewnością do niego dotrze, co rodzić może ujemne skutki w postaci powstania u konsumenta zadłużenia w opłatach z powodu braku wiedzy o ich podwyżce. Z tych też powodów zakwestionowane postanowienie umowne kształtuje prawa i obowiązki studenta (konsument) w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami a zarazem rażąco narusza jego interesy.”*

W wyroku z dnia 6 lipca 2006r. sygn. akt XVII Amc 60/05 SOKiK uznał, że postanowienie o treści: *„Wysokość odpłatności ustala dyrektor placówki w oparciu o kalkulację kosztów bieżących. Odpłatność może ulec zmianie w ciągu roku szkolnego.”* wypełnia dyspozycje art. 385³ pkt 20 k.c., gdyż daje przedsiębiorcy uprawnienie do określenia lub podwyższenia ceny lub wynagrodzenia po zawarciu umowy bez przyznania konsumentowi prawa odstąpienia od niej. Zdaniem Sądu cytowane postanowienie umożliwia przedsiębiorcy swobodne podnoszenia opłat za świadczoną usługę w trakcie trwania umowy, jest sformułowane ogólnie, nie określa w jakich okolicznościach i na jakich warunkach może dojść do zmiany umowy w tym zakresie, nie jest również traktowane jako zmiana warunków umowy, przez co nie przyznaje konsumentowi prawa do odstąpienia od umowy z powodu podwyższenia opłat.

W trzecim z cytowanych wyroków - z dnia 21 kwietnia 2006r. sygn. akt XVII Amc 49/05) – postanowienie o treści *„Uczelnia zastrzega sobie prawo zmiany warunków niniejszej umowy, które nastąpi poprzez zarządzenie Kanclerza Wyższej Szkoły Edukacji Zdrowotnej w Łodzi, nie wymaga to wypowiedzenia warunków niniejszej umowy. Zarządzenie podane zostanie do wiadomości studentów przez ogłoszenie na tablicy informacyjnej oraz w dziekanacie.”* Również zostało uznane przez SOKiK za kształtujące prawa i obowiązki konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy.

Kwestionowane postanowienie § 3 ust. 2 wzorca umowy o treści *„Załącznik nr 1 jest integralną częścią umowy i stanowi podstawę naliczenia opłat za opiekę nad dzieckiem, zmiana cen i stawek zawartych w załączniku nr 1 nie wymaga zmiany umowy.”* przyznaje Przedsiębiorcy prawo do jednostronnej zmiany wysokości opłat za świadczone na rzecz konsumenta usługi, nie przewidując jednocześnie konieczności powiadamiania konsumenta o planowanych zmianach finansowych warunków wykonywania umowy i nie gwarantując prawa odstąpienia od umowy w sytuacji, gdy nie akceptuje on planowanych zmian. O ile Przedsiębiorca ma pełne prawo do podwyższenia wysokości opłat za świadczone usługi w zależności od inflacji i aktualnych kosztów działalności, to nie może on - zastrzegając sobie prawo do zmiany wysokości opłaty na mocy jednostronnej decyzji -

naruszać obowiązku doręczenia zmienionego wzorca drugiej stronie umowy. Zgodnie z art. 384¹ § 1 Kodeksu cywilnego wzorzec wydany w czasie trwania stosunku umownego o charakterze ciągłym wiąże drugą stronę, jeżeli został doręczony stronie przed zawarciem umowy, a strona nie wypowiedziała umowy w najbliższym terminie wypowiedzenia. Zgodnie z art. 385³ pkt 20 Kodeksu cywilnego za niedozwolone uznaje się te postanowienia umowne, które przewidują uprawnienie kontrahenta konsumenta do określenia lub podwyższenia ceny lub wynagrodzenia po zawarciu umowy, bez przyznania konsumentowi prawa odstąpienia od umowy. Postanowienia § 3 ust. 2 wzorca Umowy upoważniają Przedsiębiorcę do zmiany wysokości opłat obciążających konsumenta, przy czym zmiana ich wysokości nie jest uznana za zmianę warunków umowy. Oznacza to, że konsument w przypadku podwyższenia wysokości opłaty nie ma prawa do odstąpienia od umowy, przed wejściem w życie zmienionych warunków świadczenia usługi.

Tak więc, za wykazane i udowodnione uznać należy, iż kwestionowane postanowienia § 3 ust. 2 wzorca umowy stosowanego przez Przedsiębiorcę, mieszczą się w hipotezie klauzul 642, 756 i 848 wpisanych do Rejestru postanowień wzorców uznanych za niedozwolone.

Po wtóre, wyniki porównania treści § 24 ust. 5 Statutu z treścią klauzuli wpisanej na podstawie wyroku SOKiK z dnia 27 lutego 2006r. sygn. akt XVII Amc 105/04 do Rejestru niedozwolonych postanowień umownych pod pozycją 726 o treści: *„Nieusprawiedliwione zaleganie z uiszczeniem czesnego lub innych opłat spowoduje skreślenie z listy studentów.”* wskazują na identyczność skutków wywoływanych przez te uregulowania, których nie niweluje odrębność sformułowań.

W uzasadnieniu przywołanego wyroku SOKiK stwierdził, że zapis o treści *„Nieusprawiedliwione zaleganie z uiszczeniem czesnego lub innych opłat spowoduje skreślenie z listy studentów”* narusza dobre obyczaje i interesy konsumentów tj. art. 385¹ kc.

Art. 385¹ § 1 kodeksu cywilnego stanowi, że postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Konsument jako słabsza strona stosunku prawnego stając wobec przedsiębiorcy – profesjonalisty podlega szczególnej ochronie. W szczególności naruszają w sposób rażący interesy konsumentów działania przedsiębiorcy sprzeczne z przepisami prawa. Art. 491 § 1 kc stanowi, że gdy jedna ze stron dopuszcza się zwłoki w wykonaniu zobowiązania z umowy wzajemnej, druga strona może wyznaczyć jej odpowiedni dodatkowy termin do wykonania zobowiązania z zaznaczeniem, że w razie bezskutecznego upływu wyznaczonego terminu będzie uprawniona do odstąpienia od umowy. Chociaż powyższy przepis posiada charakter dyspozytywny, tzn. zależny od woli stron to jego treść jest powszechnie stosowana w obrocie gospodarczym i stanowi jeden z jego dobrych obyczajów. Powyższe potwierdza również choćby wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 5 stycznia 2000 r. (sygn. akt IAcA 817/99), w którym sąd orzekł, iż *„sama zwłoka w spełnieniu świadczenia nie daje podstaw do odstąpienia od umowy w świetle art. 491 § 1 kc, który warunkuje jego skuteczność od wyznaczenia drugiej stronie odpowiedniego, dodatkowego terminu”*.

Dobre obyczaje we wzajemnych relacjach Przedsiębiorcy i konsumentów wymagają, aby w omówionym przypadku zastosowany znalazł przepis art. 491 §1 Kodeksu cywilnego, zgodnie z którym, dopiero po upływie dodatkowego, wyznaczonego konsumentowi terminu do wykonania świadczenia pieniężnego, Przedsiębiorca winien mieć zapewnione prawo

do odstąpienia od umowy i skreślenia dziecka z listy wychowanków.

Zdaniem Prezesa Urzędu zakwestionowane postanowienia § 24 ust. 5 Statutu Przedszkola, pomimo różnic w treści, są tożsame z cytowaną wyżej klauzulą niedozwoloną. Postanowienia te regulują kwestie związane z rozwiązaniem umowy przez Przedsiębiorcę i skreśleniem dziecka z listy wychowanków w przypadku niewykonania bądź nienależytego wykonywania świadczenia przez konsumenta. Wywołują one tożsame skutki prawne co ww. postanowienie Rejestru, wiążąc prawo Przedsiębiorcy do rozwiązania umowy bez wypowiedzenia i skreślenia dziecka z listy wychowanków z niewykonaniem zobowiązania przez konsumenta, bez uprzedniego wyznaczenia konsumentowi dodatkowego terminu do jego wykonania.

Analiza porównawcza zakwestionowanych postanowień wzorców umowy oraz przedstawionych powyżej postanowień wpisanych do rejestru niedozwolonych postanowień umownych wskazuje, że kwestionowane postanowienia wyczerpują przesłanki postanowień uznanych za niedozwolone. Zakwestionowane zapisy umowy nie mają wprawdzie identycznego brzmienia, jednakże w ocenie Prezesa Urzędu, wykładnia ich treści prowadzi do wniosku, że mieszczą się w hipotezach przytoczonych klauzul niedozwolonych.

Skutkuje to uznaniem, że uprawdopodobniona została bezprawność działania Przedsiębiorcy, polegająca na stosowaniu w obrocie konsumenckim postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych.

Do stwierdzenia stosowania przedmiotowych praktyk niezbędne jest ponadto wykazanie, iż bezprawne działanie przedsiębiorcy godzące w interes konsumentów dotyczyło tzw. zbiorowego interesu konsumentów. W niniejszej sprawie mamy do czynienia z naruszeniem interesów nieograniczonej liczby konsumentów, których nie da się zidentyfikować potencjalnych klientów Przedsiębiorcy. Niezgodnym z prawem działaniem Przedsiębiorcy mogła bowiem zostać dotknięta nieograniczona liczba osób, tzn. wszystkie osoby do których adresowana jest oferta przedsiębiorcy.

Pismem z dnia 7 lipca 2008 r. Przedsiębiorca zobowiązał się do wprowadzenia z dniem 1 września 2008 r. nowego wzorca Umowy i nowego Statutu o zmienionym brzmieniu postanowień regulujących zasady zmiany warunków finansowych świadczenia usług oraz skreślenia dziecka z listy wychowanków z powodu nieterminowego uiszczenia opłat.

W świetle powyższego, w niniejszej sprawie zachodzą podstawy do zastosowania art. 28 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy, jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione - na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu, o którym mowa w art. 100 ust. 1, lub innych informacji będących podstawą wszczęcia postępowania - że przedsiębiorca stosuje praktykę, o której mowa w art. 24 powołanej ustawy, a przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie tego przepisu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom, Prezes Urzędu może w drodze decyzji, nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań.

Zdaniem Prezesa Urzędu, w niniejszej sprawie spełnione zostały przesłanki do wydania decyzji na podstawie art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Okoliczności sprawy uprawdopodobniają stosowanie przez Przedsiębiorcę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na posługiwaniu się w obrocie konsumenckim wzorcami umownymi, w których zamieszczone zostały klauzule wpisane do

rejestrze niedozwolonych postanowień umownych. Przedsiębiorca zobowiązał się do podjęcia działań zmierzających do zapobieżenia wskazanym powyżej naruszeniom poprzez zawieranie nowych umów zgodnie z nowo opracowanym wzorcem oraz wprowadzenie w życie nowego Statutu Przedszkola, z których to dokumentów niedozwolone postanowienia umowne zostały usunięte. W nowo opracowanych dokumentach zasady zmiany warunków umowy oraz skreślenia dziecka z listy wychowanków zostały określone w następujący sposób:

- w § 5 ust. 5 i ust. 6 nowego wzorca Umowy zawarto postanowienia, zgodnie z którym *„Jeżeli umowa zawarta jest na okres dłuższy niż jeden rok przedszkolny, opłaty o których mowa w punkcie 1, 2, 3 i 4 podlegają aktualizacji z nowym rokiem szkolnym, w oparciu o wzrost kosztów prowadzenia przedszkola. Aktualizacja dokonywana będzie w czerwcu i obowiązuje od września.”* Ponadto zgodnie z § 10 ust. 1 i 2 wzorca *„Strony przewidują możliwość wcześniejszego rozwiązania umowy z zachowaniem miesięcznego okresu wypowiedzenia rozpoczynającego się z początkiem miesiąca.”*, a zgodnie z § 11 wzorca *„Wszelkie zmiany niniejszej umowy wymagają formy pisemnej pod rygorem nieważności.”*

- w § 26 nowego Statutu zawarto postanowienie, zgodnie z którym:

1. *„Dziecko może być skreślone z listy wychowanków przez dyrektora przedszkola w przypadku gdy rodzice (prawni opiekunowie):*

1. (...)

2. *nie wywiązują się z obowiązku terminowego regulowania obowiązujących w placówce opłat – na zasadach zawartych w niniejszym statucie i zawartej umowie cywilno – prawnej, po uprzednim pisemnym wezwaniu do zapłaty zaległości*

3. (...).

2. *W przypadku podjęcia przez dyrektora decyzji o skreśleniu dziecka z listy wychowanków, nie obowiązuje termin wynikający z umowy cywilno- prawnej, o której mowa w § 25.1 niniejszego statutu.*

3. *Pisemną decyzję dyrektora o skreśleniu dziecka z listy wychowanków przedszkola przekazuje się rodzicom lub przesyła na adres podany przez rodziców, do wiadomości przedszkola.*

4. *Od decyzji dyrektora służy rodzicom/ prawnym opiekunom dziecka / odwołanie w ciągu 14 od daty otrzymania decyzji do organu prowadzącego przedszkole.”*

Zaproponowane przez Przedsiębiorcę zmiany kwestionowanych postanowień wzorca umowy i Statutu uwzględniają, w ocenie Prezesa Urzędu, obowiązujące przepisy prawa, w szczególności art. 385 i nast. Kodeksu cywilnego.

Na podstawie art. 28 ust. 3 ustawy Prezes Urzędu nałożył na Przedsiębiorcę obowiązek przekazania - w terminie miesiąca od uprawomocnienia się niniejszej decyzji – Informacji o realizacji przyjętego zobowiązania oraz dostarczenia dowodów na okoliczność poinformowania rodziców lub prawnych opiekunów dzieci uczęszczających do Przedszkola

Niepublicznego „Krasnal” w Szczecinie o wynikających z przyjętego zobowiązania zmianach w obowiązujących Umowach i Statucie.

Wobec powyższego orzeczono, jak w sentencji.

POUCZENIE:

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie- Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwóch tygodni od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów- Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Gdańsku.

Z up. Prezesa Urzędu
Ochrony Konkurencji i konsumentów
Dyrektor Delegatury w Gdańsku

Roman Jarząbek

Otrzymuje:

Pani

Stefania Myca

Przedszkole Niepubliczne „KRASNAL”

ul. Dunikowskiego 3

70- 123 Szczecin